

PILNĪGĀK IZPRAST UN BAGĀTINĀT DZĪVI UN SEVI

A. Milts. Harmoniskais un disharmoniskais personībā.
R., Liesma, 1979. 150 lpp. 20 kap.

Sis darbs ir dialogs ar lasītāju. Gribētos, lai tas viestu nemieru, rosinātu domāt, dziļāk ielūkoties sevī un apkārtējos cilvēkos.

Daudzu gadu dzīves vērojumi un pārdomas, polemika ar klausītājiem lekcijās un semināros, kā arī presē publicētie raksti mudināt mudināja sarakstīt šo grāmatu. Ne mazumu man snieguši arī pagātnes prātnieki un literārie darbi, tāpat prasīgie draugi, recenzenti un redaktori.

Darba uzmanības centrā ir personības veidošanās filozofiski ētiskās problēmas. Tas ir aicinājums ikdienas steigā nesapludināt svarīgo ar maznozīmīgo, pārāk nesašaurināt dzīves skatījumu un izjūtu.

Grāmatas astoņās daļās (Cilvēks un pasaule; Dzīves ceļos; Daudzveidībā un ierobežošanā; Starts, kulminācija, finišs; Mīla un naids; Mirsti un atjaunojies!; Paškaitniecība; Harmonijas un disharmonijas daudzveidība) lasītājs uzies ne vienu vien kā neikdienišķu, tā ikdienas problēmu, kas viņu satrauc, nomierina vai atstāj vienaldzīgu. Kādu pasauli mēs ņemam līdzi, ieejot sevī, un kādu pasauli veidojam, atdodot sevī? Ar kādu pasauli ejam kopsolī, kādai nostājamies pretī?

Ik cilvēks ir dzīves ceļa meklētājs. Kādi ceļi paver jaunas iespējas, un kādi ved dzīves strupceļā? Ceļa un ceļotāja harmonija un disharmonija — tas ir nopietns jautājums ikvienam.

Veidojot vispusīgi attīstītu personību, nereti aizmirstam tās nepieciešamo pretstatu — personības ierobežošanas, lai koncentrētu

spēkus galvenajā virzienā. Izplūduši, nesavāktā vispusība disharmonē ar sabiedrības interesēm, degradē personību.

Darbā skarti dzīves bilances jautājumi, dzīves sākotnējā posma saskaņojums ar spēju un atdeves ražīgāko posmu, arī ar dzīves noslēgumu. Atsevišķa nodaļa veltīta cilvēka izjūtu galējiem stāvokļiem — mīlai un naidam, to saskaņojumam ar pienākumu. Aizsākta arī runa par cilvēka fiziskās un it īpaši sociālās atjaunotnes un nāves problēmu, par to, kā dažkārt cilvēks pats sev kļūst lielākais ienaidnieks. Darbā mēģināts arī izsekot, kā laika gaitā notikuši dažādi personības harmonijas meklējumi, kā bagātinājies harmonijas jēdziens.

Autora nolūks nav kādu pamācīt, kādam pārvest. Gribētos tikai, lai katrs no mums daudzveidīgāk, dziļāk ielūkoties vēsturē un mūsdienās, lai neparastāk pavērtos uz aprasto ikdienas plūdumu, lai pārāk viennozīmīgi un bez dziļāka notiekošā pētījuma nespriestu, ka katra harmonija, vispusība laba, ka katra disharmonija nevēlama. Gārīgi bagātu cilvēku spēj bagātināt pat tas, kas seklu indivīdu var sagraut. Gribas parādīt, ka jēdzieni pat pilnīgākajā savā īstības atspoguļojumā tomēr ir nabagāki par pašu dzīvi. Tāpēc — vispirms uzticēsimies dzīvei. Atcerēsimies — ikviens esam atbildīgs par nerimtīgā attīstībā un maiņā atrodos dzīves pilnīgāku izpratni un bagātāku veidošanu. Un teorētiskie apcerējumi var būt labāks vai mazāk labs ierocis, palīgs šā mērķa sasniegšanā.

Augusts Milts

9 Nāk klajā Aivara Niedres grāmata «Пьянство и преступность» («Zūpība un noziedzība»; sk. «Jaunās Grāmatas», 1977., 2.). Māksliniece M. Dragūne.